

Objektno orijentisano programiranje 2

Grafički korisnički interfejs

Uvod

- Grafički korisnički interfejs je karakteristika gotovo svih savremenih aplikacija
- Termin na engleskom: *Graphical User Interface* (GUI)
- GUI je vezan za rad sa prozorima:
  - izlazni podaci se prikazuju u prozorima
  - ulazni podaci generišu događaje u prozorima
- Aplikacije koje imaju samo tekstualni ulaz i izlaz
  - nazivaju se konzolnim aplikacijama
  - upravljaju celim ekranom (odnosno prozorom koji simulira ceo ekran konzole)
- Aplikacija sa GUI ne upravlja celim ekranom, već prozorima koje kreira
  - izuzetno može upravljati i celim ekranom (*full screen mode*)
- Java je prvi široko rasprostranjeni programski jezik koji na *de facto* standardan način podržava programiranje GUI

Paket AWT

- Podrška za programiranje GUI nalazi se u `java.awt` paketu
- Noviji paketi/biblioteke za programiranje GUI: `javax.swing`, `javafx`
- AWT je skraćenica od *Abstract Windowing Toolkit*
  - apstraktni alati za rad sa prozorima
  - apstraktni: ne zavise od konkretne platforme
- `java.awt` paket sadrži klase i interfejse koji podržavaju izlazne i ulazne aspekte GUI
- `java.awt` paket se koristi za programiranje
  - samostalnih aplikacija
  - apleta
- Komponente koje se pojavljuju na ekranu nazivaju se i "kontrolne" ili "vidžiti"
  - primeri: ekranski tasteri (*button*), radio-dugmad (*radio-button*), polja za potvrde (*checkbox*), klizači (*scrollbar*), polja za tekst (*text box*), liste (*list*), padajuće liste (*combo-box*, *choice*)

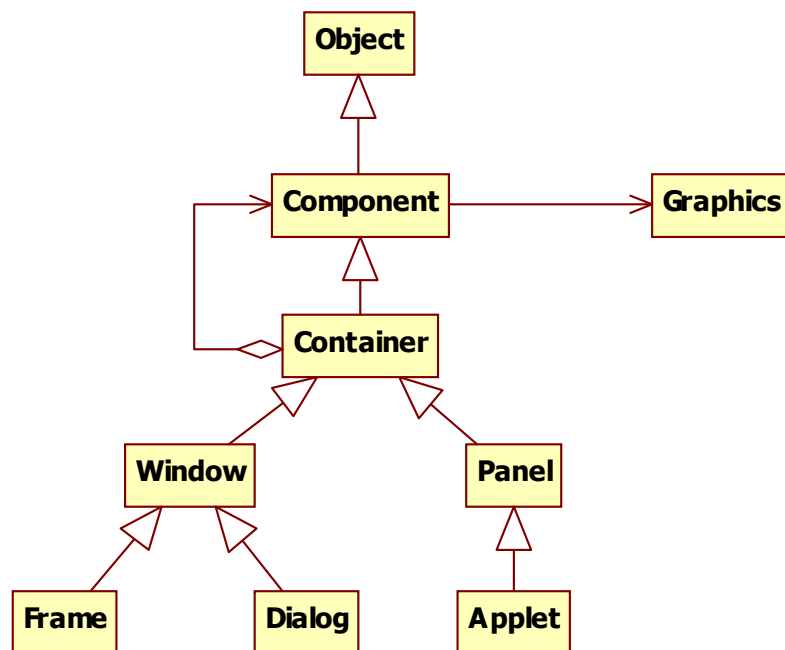
Važnije klase iz paketa `java.awt`

- Klasa `Component` je zajednička osnovna klasa za sve GUI kontrole
- Klasa `Component` reprezentuje nešto što:
  - ima poziciju i veličinu može se iscrtati na ekranu i prihvata ulazne događaje
- Klasa `Container` je izvedena iz `Component`
  - objekat `Container` može da sadrži druge AWT komponente
- Klasa `Window` je izvedena iz `Container`
  - njeni objekti su prozori najvišeg nivoa – nisu sadržani u drugim komponentama
  - obuhvata metode za rad sa prozorima
- Klasa `Frame` je izvedena iz `Window` – objekti su glavni prozori aplikacije
  - imaju naslovnu traku sa kontrolnim dugmadima i okvir
  - mogu da sadrže traku menija
- Klasa `Dialog` je izvedena iz `Window` – prozori dijaloga
  - dijalog ima roditeljski prozor
    - dijalog nestaje sa ekrana kad se roditelj minimizuje
  - može da bude modalan ili ne
  - ne sadrži traku menija

Grafički kontekst

- Grafički kontekst sadrži skup atributa koji određuju način crtanja/pisanja
  - atributi – promenljive stanja za operacije crtanja i pisanja po komponenti
  - crtanje i pisanje se obavlja tekućim vrednostima atributa konteksta
    - boja
    - font
    - odsecajući region
    - ...
  - grafičke operacije modifikuju bite samo unutar odsecajućeg (*clipping*) regiona
- Klasa `Graphics` omogućava crtanje/pisanje na komponentama
  - apstraktni grafički kontekst komponente na ekranu (ili van ekrana, samo u memoriji)
  - crtanje i pisanje se obavlja nad objektom klase (izvedene iz) `Graphics`
  - dohvatanje objekta `Graphics` odgovarajućeg objekta `Component`
    - pomoću metoda `getGraphics()`
  - metoda komponente `paint()` dobija referencu na objekat tipa `Graphics`
    - metodu ne poziva program, već AWT nit

Hijerarhija važnih klasa paketa AWT

Događaji

- Aplikacije sa GUI su "vođene događajima"
  - programska paradigma – prirodno se povezuje sa OO paradigmom
- Centralizovana obrada događaja – klasa `Event`
  - definiše sve vrste događaja u obliku klasnih (statičkih) celobrojnih konstanti
  - konstante se koriste u obradi događaja da se prepozna vrsta događaja
  - atribut objekta događaja `id` određuje vrstu događaja
    - vrednost se poredi sa konstantama
  - obezbeđuje i metode za određivanje da li su za vreme događaja pritisnuti tasteri-modifikatori
    - `<Ctrl>`, `<Shift>`, `<Alt>`
  - zastareo koncept – nije u duhu OO
- Noviji koncept – delegirana obrada događaja, u duhu OO

Primer "Zdravo" – Java 1.0

```
import java.awt.*;
public class Prozor extends Frame {
    public Prozor() {
        super("Prozor");
        setSize(180,80);      // ili setSize(new Dimension(180,80));
        setVisible (true);
    }
    public void paint(Graphics g) {
        g.drawString("Zdravo!", 50, 50);
    }
    public boolean handleEvent(Event e) {
        if(e.id==Event.WINDOW_DESTROY){
            System.exit(0);
            return true;
        } else return false;
    }
}
public static void main(String args[]){
    Prozor prozor = new Prozor();
}
```


O primeru “Zdravo” (1)

- Klasa `Prozor` realizuje jednostavnu aplikaciju sa GUI
- Klasa `Prozor` se izvodi iz klase `Frame` i sadrži:
  - konstruktor
  - metode: `paint`, `handleEvent` i `main`
- Konstruktor
  - poziva konstruktor klase `Frame` prosleđujući mu naslov
  - poziva metod `setSize()` klase `Component` koji određuje dimenzije prozora
  - poziva metod `setVisible()` klase `Window` koji prikaže prozor
- Metod `handleEvent()`
  - metod klase `Component` koji se automatski poziva kada se desi događaj "unutar" komponente
  - ako metod `handleEvent()` uspešno obradi događaj – vraća se `true`,
  - ako metod ne obradi događaj uspešno, vraća se `false`,
  - te se događaj prosleđuje roditeljskoj komponenti u hijerarhiji objekata
  - ovde `handleEvent()` metod detektuje zatvaranje prozora aplikacije kao `WINDOW_DESTROY` događaj

O primeru “Zdravo” (2)

- Metod `paint()`
  - metod klase `Component` koji se automatski poziva iz izvršnog okruženja (iz AWT niti) da se iscta ta komponenta
  - metod se preklapa u izvedenim klasama da definiše kako će se iscrtati objekat (ovde prozor aplikacije)
  - poziva se za inicijalno iscrtavanje kao i prilikom pomeranja, promene veličine i pokrivanja, pa otkrivanja prozora
  - kao parametar mu se prosleđuje objekat tipa `Graphics`
    - ovaj objekat predstavlja „grafički kontekst“ koji se koristi da se ažurira prikaz komponente
    - preko grafičkog kontesкта se crta na grafičkoj površi komponente
  - tačka (0,0) koordinatnog sistema grafičkog prikaza se poklapa sa gornjim levim uglom komponente
  - odsecajući region grafičkog prikaza je granični pravougaonik oko komponente
  - ovde `paint()` metod ispisuje tekst "Zdravo!" u prozoru aplikacije, počevši od tačke (50,50)
- Metod `main()` kreira objekat tipa `Prozor`
  - startuje se AWT nit grafičkog okruženja
  - main po izvršenju tela čeka na završetak AWT niti

Novi koncept obrade događaja

- Java 1.1 uvodi novi koncept događaja – delegiranu obradu
- Događaje generišu izvori (*sources*) događaja
- Događaje obrađuju objekti klasa oslušivača (*listeners*) događaja
- Klase oslušivača implementiraju interfejs nekog oslušivača događaja
- Jedan ili više objekata oslušivača se može registrovati kod nekog izvora
  - registrovani oslušivači će biti obavještavani od izvora o događaju
  - automatski im se aktivira obrada događaja pojedine vrste
- Metodi obrade događaja (rukovaoci - *handlers*)
  - "propisani" su interfejsom odgovarajućeg oslušivača
- Ovakav model obrade događaja se naziva "delegiranje" ili "prosleđivanje":
  - sposobnost obrade događaja se delegira svakom objektu koji implementira interfejs odgovarajućeg oslušivača
- U Javi 1.0 obrada događaja je centralizovana
  - centralni metod (`handleEvent`) obrade za sve događaje
  - obrada događaja u razgranatoj kontrolnoj strukturi - neobjektno

Klase događaja

- U paketu `java.util`:
  - klasa `EventObject`
    - koren hijerarhije događaja (za model delegirane obrade)
    - metod `Object getSource()`;
- U paketu `java.awt`:
  - klasa `AWTEvent`
    - potklasa klase `EventObject`
    - natklasa svih AWT događaja koji koriste model delegirane obrade
    - parametri konstruktora: objekat izvora i celobrojna vrsta događaja
    - metod `int getID()`;
      - vraća ceo broj koji opisuje vrstu događaja
- U paketu `java.awt.event`:
  - razne klase događaja izvedene iz `AWTEvent`

Oslušivači događaja

- Program koji obrađuje događaje ima karakteristične delove koda
- U zaglavlju klase oslušivača
  - klasa implementira interfejs nekog oslušivača
    - ili klasa proširuje neku klasu koja implementira interfejs oslušivača
  - na primer:

```
public class Obradivac implements ActionListener {
```
- U telu klase oslušivača
  - implementacija metoda rukovalaca koje propisuje interfejs oslušivača
  - na primer:

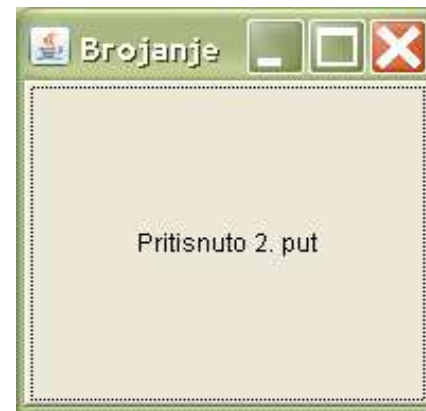
```
public void actionPerformed(ActionEvent e) { /*...*/ }
```
  - kada je interfejs funkcijski – može se koristiti lambda izraz
  - lambda izraz implementira rukovalac na jednostavan način
- Registrovanje objekta klase oslušivača događaja kod izvora
  - na primer:

```
komponentaIzvor.addActionListener(obradivac);
```

Primer delegirane obrade događaja

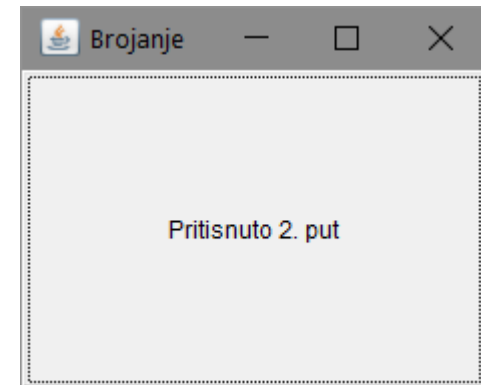
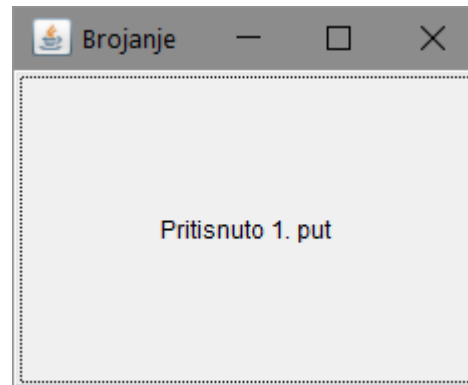
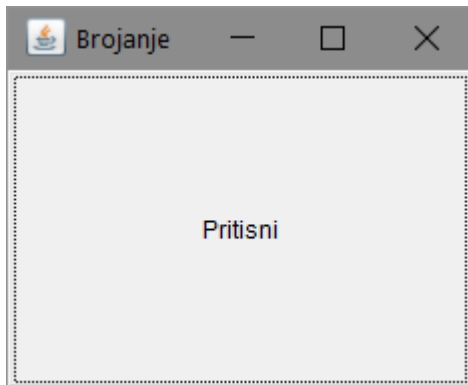
```
import java.awt.*; import java.awt.event.*;
class BrojanjeDogadjaja extends Frame implements ActionListener {
    private Button dugme;    private int broj=0;
    public BrojanjeDogadjaja() {
        super("Brojanje"); setSize(200,200);
        kreirajDugme(); setVisible(true);
    }
    private void kreirajDugme() {
        dugme = new Button("Pritisni"); add(dugme);
        dugme.addActionListener(this);
    }
    public void actionPerformed(ActionEvent e) {
        dugme.setLabel("Pritisnuto "+ ++broj + ". put");
    }
    public static void main(String[] args) {
        new BrojanjeDogadjaja(); }
}
```

Primer delegirane obrade - izlaz

Isti primer sa lambda izrazom

```
class BrojanjeDogadjaja extends Frame {  
    ...  
    dugme.addActionListener(e ->  
        dugme.setLabel("Pritisnuto "+ ++broj + ". put")  
    );  
    ...  
}
```


Klase adaptera

- Problem
  - u klasi konkretnog osluškivača se moraju definisati svi metodi interfejsa
  - neki metodi u klasi konkretnog osluškivača ostaće prazni
  - kod postaje glomazan, nečitak i težak za održavanje
- AWT definiše klase adaptera da reši gornji problem
  - za sve osluškivače sa više od jednog metoda postoji klasa adaptera
  - adapter implementira sve metode interfejsa osluškivača kao prazne
- Korišćenje klase adaptera
  - iz odgovarajućeg adaptera se izvodi klasa željenog osluškivača
  - izvedena klasa treba da redefiniše samo željene obrade događaja
  - umesto implementacije interfejsa radi se proširivanje adaptera
- Nedostatak
  - nije moguće istovremeno izvesti klasu iz adaptera i iz neke druge klase

Primer proširivanja adaptera

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerAdaptera extends Frame {
    class AdapterProzora extends WindowAdapter{
        public void windowClosing(WindowEvent we){dispose();}
    };
    public PrimerAdaptera() {
        super("Primer adaptera"); setSize(280,80);
        addWindowListener(new AdapterProzora()); setVisible(true);
    }
    public void paint(Graphics g) {g.drawString("Zdravo!",50,50);}
    public static void main(String args[]){
        new PrimerAdaptera();
    }
}
```

Isti primer – anonimna klasa

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerAnonimnogAdaptera extends Frame {
    public PrimerAnonimnogAdaptera() {
        super("Anonimni adapter"); setSize(280,80);

        addWindowListener(new WindowAdapter() {
            public void windowClosing(WindowEvent we){dispose();}
        });

        setVisible(true);
    }
    // ...
}
```

Obrada događaja koji potiču od miša

- Postoje tri interfejsa za osluškivanje događaja koji potiču od miša
  - `MouseListener`: osluškivač miša i
  - `MouseMotionListener`: osluškivač kretanja miša
  - `MouseWheelListener`: osluškivač okretanja točkića miša
- Interfejs osluškivača miša predviđa 5 metoda:

```
public void mouseEntered (MouseEvent d); //kurzor usao u polje komp.  
public void mouseExited (MouseEvent d); //kurzor izasao iz polja komp.  
public void mousePressed (MouseEvent d); //pritisnuto dugme  
public void mouseReleased(MouseEvent d); //otpusteno dugme  
public void mouseClicked (MouseEvent d); //pritisnuto i otpusteno dugme
```

  - ako se dugme otpusti na različitoj poziciji – `mouseReleased`
  - ako se dugme otpusti na istoj poziciji gde je pritisnuto – sledi `mouseClicked`
- Interfejs osluškivača kretanja miša predviđa 2 metoda:

```
public void mouseMoved (MouseEvent d); //pomeren bez pritiskanja dug.  
public void mouseDragged (MouseEvent d); //pomeren sa pritisnutim dug.
```
- Interfejs osluškivača okretanja točkića miša predviđa 1 metod:

```
public void mouseWheelMoved(MouseWheelEvent d); //pomeren točkič
```

Klasa MouseEvent

- Klasa `MouseEvent` je iz paketa `java.awt.event`
  - u hijerarhiji klasa na sledećoj poziciji:
    - `java.awt.event.MouseEvent` → `java.awt.event.InputEvent` →
    - `java.awt.event.ComponentEvent` → `java.awt.AWTEvent` →
    - `java.util.EventObject` → `java.lang.Object`
- Konstruktor:

```
public MouseEvent(Component source, int id, long when, int modifiers,
int x, int y, int clickCount, boolean popupTrigger)
```

  - `source`: komponenta koja je izazvala događaj
  - `id`: vrsta događaja (npr. `MOUSE_CLICKED`, `MOUSE_DRAGGED`,...)
  - `when`: *timestamp* trenutka kada se događaj desio
  - `modifiers`: modifikatori koji određuju da li je pritisnut `<ALT>`, `<SHIFT>`, `<MOUSE_BUTTONx>`
  - `x`, `y`: koordinate tačke gde se nalazio kurzor pri događaju
  - `clickCount`: broj "klikova" kojima je izazvan događaj
  - `popupTrigger`: informacija da li je događaj izazvao pojavu *pop-up* menija

Primer oslušivača miša

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class OsluskivacMisa extends Frame implements MouseListener {
    private String t="Ceka se na dogadjaj od misa...";
    public OsluskivacMisa(){
        super("Osluskivac misa"); setSize(300,100);
        addMouseListener(this); setVisible(true);
    }
    public void paint(Graphics g){ g.drawString(t,50,50); }
    public void mouseClicked (MouseEvent d){t="Dog: clicked";repaint();}
    public void mouseEntered (MouseEvent d){t="Dog: entered";repaint();}
    public void mouseExited (MouseEvent d){t="Dog: exited"; repaint();}
    public void mousePressed (MouseEvent d){t="Dog: pressed";repaint();}
    public void mouseReleased(MouseEvent d){t="Dog: released";repaint();}
    public static void main(String[] args){ new OsluskivacMisa(); }
}
```

Primer oslušivača kretanja miša

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
class OsluskivacKretanjaMisa extends Frame implements MouseMotionListener {
    private String t="Ceka se dogadjaj kretanja misa...";
    public OsluskivacKretanjaMisa(){
        super("Osluskivac kretanja misa"); setSize(400,100);
        addMouseMotionListener(this); setVisible(true);
    }
    public void paint(Graphics g){ g.drawString(t,50,50); }
    public void mouseMoved (MouseEvent d) {
        t="Dog: mouseMoved (" +d.getX()+", "+d.getY()+")"; repaint();
    }
    public void mouseDragged (MouseEvent d) {
        t="Dog: mouseDragged (" +d.getX()+", "+d.getY()+")"; repaint();
    }

    public static void main(String[] args){ new OsluskivacKretanjaMisa(); }
}
```

Standardni AWT osluškivači (1)

Interfejs	Adapter	Metodi
ActionListener	<i>nema</i>	actionPerformed
AdjustmentListener	<i>nema</i>	adjustmentValueChanged
ComponentListener	ComponentAdapter	componentShown componentHidden componentMoved componentResized
ContainerListener	ContainerAdapter	componentAdded componentRemoved
FocusListener	FocusAdapter	focusGained focusLost
ItemListener	<i>nema</i>	itemStateChanged
KeyListener	KeyAdapter	keyPressed keyReleased keyTyped

Standardni AWT oslušivači (2)

MouseListener	MouseAdapter	mouseEntered mouseExited mousePressed mouseClicked mouseReleased
MouseMotionListener	MouseMotionAdapter	mouseDragged mouseMoved
MouseWheelListener	<i>nema</i>	mouseWheelMoved
TextListener	<i>nema</i>	textValueChanged
WindowListener	WindowAdapter	windowOpened windowClosing windowClosed windowActivated windowDeactivated windowIconified windowDeiconified

Grupe AWT događaja (1)

- AWT događaji se mogu podeliti u 2 grupe:
  - događaje niskog nivoa
    - reprezentuju elementarna zbivanja u sistemu prozora ili elementarne ulaze
  - semantičke događaje
    - rezultat su korisničkih akcija koje su specifične za komponente
- Događaji koje generišu komponente, kontejneri, fokusi i prozori
  - događaji su niskog nivoa
  - događaji komponentata se generišu
    - pri promeni pozicije, veličine i vidljivosti
  - događaji kontejnera se generišu
    - kada se komponenta dodaje ili uklanja iz kontejnera
  - događaji fokusa se generišu
    - kada komponenta dobija ili gubi fokus tastature (fokus tastature je sposobnost da se prihvate karakteri koji se unose preko tastature)
  - događaji prozora se generišu
    - da daju informaciju o promeni stanja prozora

Grupe AWT događaja (2)

- Elementarni događaji koji potiču od ulaza miša ili tastature
  - događaji su niskog nivoa
  - događaji koji potiču od miša su podeljeni u tri grupe:
    - događaji miša: klik, pritisnut/otpušten taster, ušao/izašao iz komponente
    - događaji kretanja miša: pomeranje i prevlačenje
    - događaj okretanja točkića miša
  - događaji kretanja miša su češći od događaja miša
    - za njih je definisan poseban interfejs, da se ne bi morali uvek obrađivati
- Semantički događaji uključuju događaje akcije, članske, tekstualne i prilagođenja
  - događaje akcije generišu
    - ekranski tasteri (pritisak), stavke menija, liste i tekst polja
  - članske događaje generišu
    - izbor jedne od stavki iz liste, padajuće liste, polja za potvrdu ili dugmeta grupe radio-dugmadi
  - tekstualni događaji se generišu
    - kada se menja tekst u prostoru za tekst ili u polju za tekst
  - događaji prilagođenja se generišu
    - kada korisnik promeni vrednost klizača (*scrollbar*)

Događaji koje generišu komponente (1)

AWT komponenta	Tipovi događaja koje komponenta može da generiše										
	action	adjust-ment	com-ponent	con-tainer	focus	item	key	mouse	mouse motion	text	window
Button	X		X		X		X	X	X		
Canvas			X		X		X	X	X		
Checkbox			X		X	X	X	X	X		
CheckboxMenuItem	*					X					
Choice			X		X	X	X	X	X		
Component			X		X		X	X	X		
Container			X	X	X		X	X	X		

* CheckboxMenuItem nasleđuje addActionListener od MenuItem, ali ne generiše događaje akcije

Događaji koje generišu komponente (2)

AWT komponenta	Tipovi događaja koje komponenta može da generiše										
	action	adjustment	component	container	focus	item	key	mouse	mouse motion	text	window
Dialog			X	X	X		X	X	X		X
Frame			X	X	X		X	X	X		X
Label			X		X		X	X	X		
List	X		X		X	X	X	X	X		
MenuItem	X										
Panel			X	X	X		X	X	X		

Događaji koje generišu komponente (3)

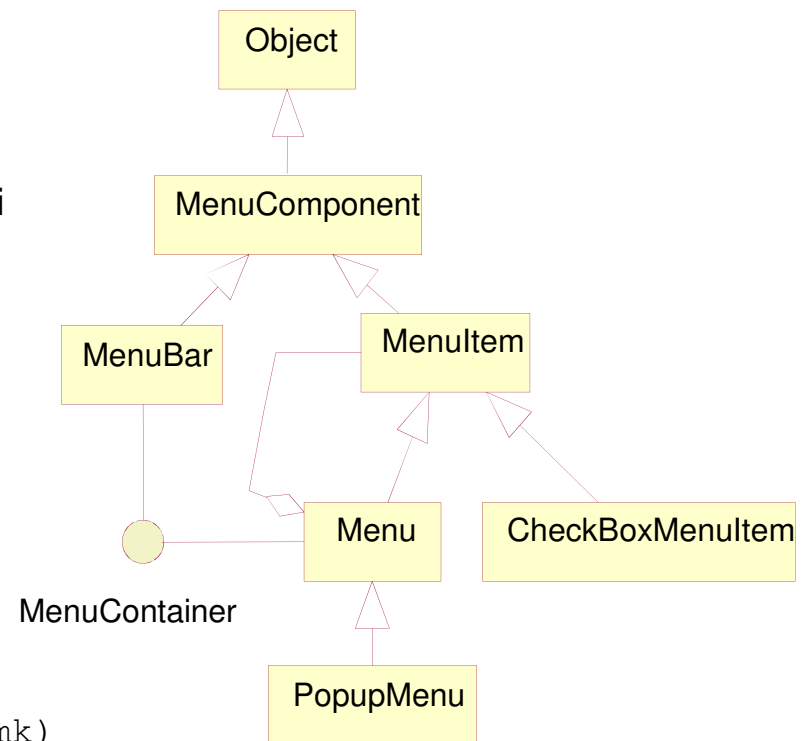
AWT komponenta	Tipovi događaja koje komponenta može da generiše										
	action	adjustment	component	container	focus	item	key	mouse	mouse motion	text	window
Scrollbar		X	X		X		X	X	X		
ScrollPane			X	X	X		X	X	X		
TextArea			X		X		X	X	X	X	
TextComponent			X		X		X	X	X	X	
TextField	X		X		X		X	X	X	X	
Window			X	X	X		X	X	X		X

Meniji – klase i interfejsi (1)

- Klasa `MenuItemComponent` je bazna klasa koja sadrži metode za rad sa menijima
- Klasa `MenuBar` implementira traku menija (pridružuje se prozoru aplikacije)
  - klasa `MenuBar` se izvodi iz klase `MenuItemComponent`
  - objekat klase `MenuBar` se pridružuje objektu klase `Frame`
    - metodom `setMenuBar()` klase `Frame`
- Klasa `MenuItem` implementira pojedinačne stavke menija
  - izvodi se iz klase `MenuItemComponent` i ima veći broj metoda
  - postavljanje stringa komande: `setActionCommand(String)`
  - postavljanje i dohvaćanje labele: `setLabel(String), String getLabel()`
  - o(ne)mogućavanje: `setEnabled(boolean)`
  - postavljanje prečice: `setShortcut(MenuShortcut)`
- Klasa `Menu` implementira padajuće menije
  - izvedena je iz klase `MenuItem`
  - objekat klase `Menu` može sadržati druge `MenuItem` objekte i tako formirati kaskadne menije
  - sadrži metode za dodavanje objekata klase `MenuItem` i separatora u objekte klase `Menu`
  - sadrži i metode za pristup objektima `MenuItem` unutar objekta `Menu`
  - objekat klase `MenuBar` sadrži jedan ili više objekata klase `Menu`

Meniji – klase i interfejsi (2)

- Klasa `CheckboxMenuItem` implementira stavke koje mogu biti obeležene potvrdom
  - izvodi se iz klase `MenuItem`
  - sadrži metode koje postavljaju znak potvrde i očitavaju status potvrđenosti
- Klasa `PopupMenu` implementira “iskačuće” menije
  - izvodi se iz klase `Menu`
  - meni se pojavljuje na zadatoj poziciji u prostoru iznad odgovarajuće komponente
- Interfejs `MenuContainer` implementiraju klase koje sadrže objekte menija
  - klase `Frame`, `Menu`, `MenuBar` i druge
  - metoda: `void remove(MenuComponent mk)`

Kreiranje menija i obrada događaja

- Meni aplikacije se kreira tako što se:
  - kreira objekat `MenuBar` i kreiraju objekti `Menu`
  - dodaju objekti `MenuItem` objektu klase `Menu`
    - pozivom metoda `meni.add(naziv)` ili `meni.add(MenuItem)`
  - dodaju objekti `Menu` u objekat `MenuBar`
    - pozivom metoda `meniTraka.add(meni)`
  - postavi meni prozora aplikacije pozivom `prozor.setMenuBar(meniTraka)`
- Tehnika delegirane obrade događaja iz menija
  - zasniva se na interfejsu `ActionListener`
  - klasa koja osluškuje događaje iz menija treba da implementira interfejs `ActionListener`
  - objekat te klase se registruje kao slušalac objekta određenog menija
`meni.addActionListener(osluskiVac);`
  - piše se metod `public void actionPerformed(ActionEvent e)`
  - u metodi `actionPerformed` ime aktivirane stavke menija se dohvata
`e.getActionCommand()`

Primer menija (1)

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerMenija extends Frame
    implements ActionListener {
    String izborIzMenija = "Izaberite stavku iz menija...";
    public PrimerMenija() {
        super("Meni");
        setSize(300,200);
        dodajMenije();
        setVisible(true);
    }
}
```

Primer menija (2)

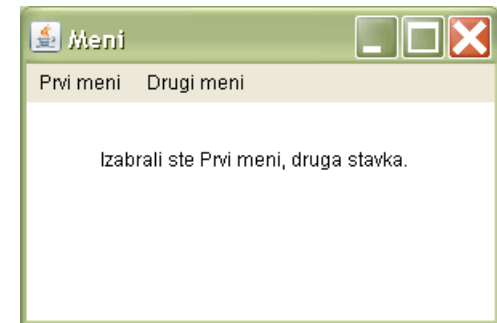
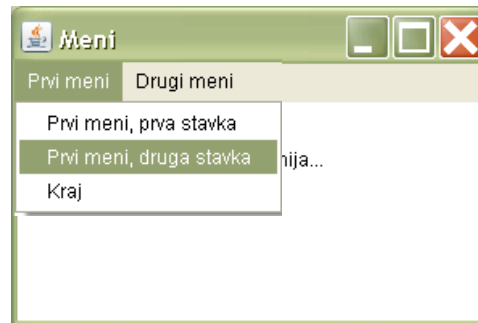
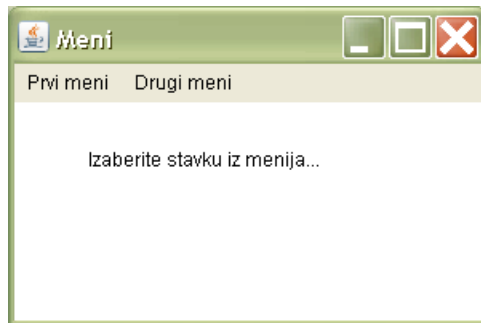
```
void dodajMenije() {
    MenuBar trakaMenija = new MenuBar();
    Menu prviMeni = new Menu("Prvi meni");
    Menu drugiMeni = new Menu("Drugi meni");
    prviMeni.add("Prvi meni, prva stavka");
    prviMeni.add("Prvi meni, druga stavka");
    prviMeni.add("Kraj");
    prviMeni.addActionListener(this);
    drugiMeni.add("Drugi meni, prva stavka");
    drugiMeni.add("Drugi meni, druga stavka");
    drugiMeni.addActionListener(this);
    trakaMenija.add(prviMeni);
    trakaMenija.add(drugiMeni);
    setMenuBar(trakaMenija);
}
```

Primer menija (3)

```
public void paint(Graphics g) {
    g.drawString(izborIzMenija, 50, 100);
}
public void actionPerformed (ActionEvent e) {
    String komanda=e.getActionCommand();
    if(komanda.equals("Kraj")) dispose();
    else{
        izborIzMenija = "Izabrali ste "+komanda+ ".";
        repaint();
    }
}
public static void main(String args[]){
    PrimerMenija prozor = new PrimerMenija();
}
}
```

Primer menija (4)

- Izlaz

- Metod `repaint()` se koristi da se prozor ponovo iscrta
  - ovaj metod izaziva poziv metoda `paint()`
  - metod `paint()` se automatski poziva kada se koriste metodi: `setVisible(true)`, `show()` - zastareo ili `repaint()`

Kreiranje dijaloga

- Klasa `Dialog` implementira prozore dijaloga kroz koje se komunicira sa korisnikom
- Dva tipa dijaloga se mogu kreirati:
  - modalni dijalozi
    - dok su otvoreni, fokus se ne može preneti na druge prozore aplikacije
  - nemodalni dijalozi
    - dok su otvoreni, fokus se može preneti i na druge prozore aplikacije
- Dijalog se kreira sledećim konstruktorom:

```
public Dialog (Frame roditelj,  
              String naslov,  
              boolean modalni)
```
- Roditelj je glavni prozor aplikacije
- Nakon kreiranja dijaloga, ovaj se može otvarati i zatvarati sa

```
setVisible(Booleam)
```

Primer dijaloga (1)

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerDijaloga extends Frame implements ActionListener{
    class Dijalog extends Dialog {
        Dijalog(Frame roditelj) {
            super(roditelj,"Dijalog",false); setSize(130,80);
            addWindowListener(new WindowAdapter(){
                public void windowClosing(WindowEvent we){setVisible(false);}
            });
        }
    }
    private Dijalog dijalog;
    public PrimerDijaloga() {
        super("Primer dijaloga"); setSize(130,80);
        dodajMenije(); dijalog = new Dijalog(this); setVisible(true);
    }
}
```

Primer dijaloga (2)

```
void dodajMenije() {
    MenuBar trakaMenija = new MenuBar();
    Menu meni = new Menu("Komande");
    meni.add("Otvori");
    meni.add("Zatvori");
    meni.add("Kraj");
    meni.addActionListener(this);
    trakaMenija.add(meni);
    setMenuBar(trakaMenija);
}
public void actionPerformed (ActionEvent e) {
    String komanda=e.getActionCommand();
    if (komanda.equals("Kraj")) dispose();
    else if (komanda.equals("Otvori")) dijalog.setVisible(true);
    else if (komanda.equals("Zatvori")) dijalog.setVisible(false);
}
public static void main(String args[]){
    PrimerDijaloga prozor = new PrimerDijaloga();
}
}
```


Panel

- Klasa `Panel` služi za organizovanje komponenti u prozoru
  - izvedena je iz klase `Container`
  - predstavlja najjednostavniju kontejnersku komponentu
  - predstavlja prostor u koji se mogu smeštati druge komponente
  - komponente koje se smeštaju na panele uključuju i druge panele
  - objekat panela predstavlja izvor događaja prouzrokovanih:
    - mišem
    - tastaturom
    - promenom fokusa
- Panelima može da se postavlja pozadina
- Mogu da im se dodaju komponente (npr. ekranski tasteri)

Primer panela (1)

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerPanela extends Frame {
    public PrimerPanela() {
        super("Panel primer");
        setSize(150,100);
        dodajPanele();
        addWindowListener(new WindowAdapter() {
            public void windowClosing(WindowEvent e) {
                dispose();
            }
        });
        setVisible(true);
    }
}
```

Primer panela (2)

```
void dodajPanele() {
    Panel panel1 = new Panel();
    panel1.setBackground(Color.green);
    panel1.add(new Button("jedan"));
    panel1.add(new Button("dva"));
    add(panel1, BorderLayout.WEST);
    Panel panel2 = new Panel();
    panel2.setBackground(Color.yellow);
    panel2.add(new Button("tri"));
    panel2.add(new Button("cetiri"));
    add(panel2, BorderLayout.SOUTH);
}

public static void main(String args[]) {
    PrimerPanela prozor = new PrimerPanela();
}
}
```


Rasporedi (planovi)

- Komponente u kontejneru raspoređuje odgovarajući upravljač rasporeda/plana (*layout manager*)
- Svaka klasa upravljača rasporeda mora implementirati interfejs
  - `LayoutManager`
- Postoje sledeće bibliotečke klase upravljača rasporeda:
  - `FlowLayout`
    - raspoređuje komponente sleva-udesno u niz potrebnih redova
  - `BorderLayout`
    - raspoređuje komponente po ivicama i u sredinu kontejnera
  - `CardLayout`
    - raspoređuje komponente kao karte u špilju karata (jedna iza druge)
  - `GridLayout`
    - raspoređuje komponente u pravilnoj rešetki
  - `GridBagLayout`
    - raspoređuje komponente prema skupu objekata `GridBagConstraints`
- Za panele je podrazumevan `FlowLayout`, a za prozore `BorderLayout`

Primer rasporeda (1)

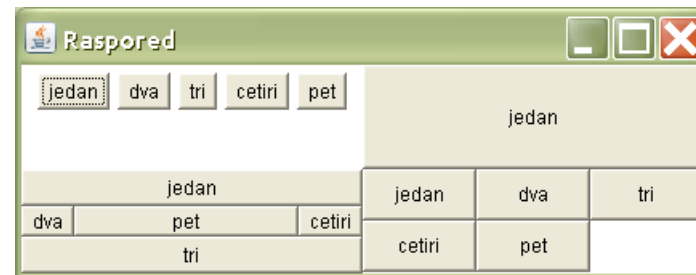
```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerRasporeda extends Frame {
    public PrimerRasporeda() {
        super("Raspored");
        dodajPanele();
        setSize(220,270);
        addWindowListener(new WindowAdapter() {
            public void windowClosing(WindowEvent e) { dispose(); }
        });
        setVisible(true);
    }
}
```

Primer rasporeda (2)

```
void dodajPanele() {
    setLayout(new GridLayout(2,2));
    Panel flow = new Panel();
    Panel card = new Panel();
    Panel border = new Panel();
    Panel grid = new Panel();
    card.setLayout(new CardLayout());
    border.setLayout(new BorderLayout());
    grid.setLayout(new GridLayout(2,3));
    dodajTastere(flow); dodajTastere(card);
    dodajTastere(border); dodajTastere(grid);
    add(flow); add(card); add(border); add(grid);
}
```

Primer rasporeda (3)

```
void dodajTastere (Panel panel) {  
    panel.add(new Button("jedan"), BorderLayout.NORTH);  
    panel.add(new Button("dva"), BorderLayout.WEST);  
    panel.add(new Button("tri"), BorderLayout.SOUTH);  
    panel.add(new Button("cetiri"), BorderLayout.EAST);  
    panel.add(new Button("pet"), BorderLayout.CENTER);  
}  
public static void main (String args[]) {  
    PrimerRasporeda prozor = new PrimerRasporeda();  
}  
}
```


Opštenamenske GUI komponente

- Klasa `Component` (dete klase `Object`) je roditeljska klasa za GUI kontrole
- U opštenamenske GUI komponente (kontrole) se ubrajaju klase:
  - `Label` - natpis, labela (statički tekst)
  - `Button` - taster
  - `Checkbox` - polje za potvrdu ili radio-dugme (ako se pridruži klasi `CheckboxGroup`)
  - `List` - lista
  - `Choice` - padajuća lista (*combo-box*)
  - `TextField` - tekstualno polje (dinamički tekst)
  - `TextArea` - prostor za višelinijski tekst
  - `ScrollBar` - klizač
  - `ScrollPane` - panel sa klizačima za pomeranje sadržane komponente
  - `Canvas` - kanvas (pravougaoni prostor na ekranu po kojem se može crtati)
- Klasa `Component` sadrži više od 70 metoda
  - metodi su zajednički za razne komponente (kontrole)

Natpisi i tasteri

- Klasa `Label` se koristi za prikazivanje teksta koji se može samo čitati
  - tekst labele se ne može menjati kroz korisnički interfejs, ali može programski
- Obezbeđuje metode:
  - za upis i čitanje teksta i
  - za poravnanje teksta unutar objekta natpisa
- Klasa `Button` se koristi za ekranske tastere
- Tasteri su označeni natpisom, slike na tasterima nisu podržane
- Decentralizovana obrada događaja tastera:
  - pritisak tastera (*click*) rezultuje u događaju tipa `ActionEvent`
  - ovaj događaj se obrađuje metodom `actionPerformed(ActionEvent e)`
  - izvor događaja `e.getSource()` je objekat tipa `Button` koji je izazvao događaj
  - argument događaja može da vrati tekst natpisa tastera koji je pritisnut
`e.getActionCommand()`

Primer natpisa i tastera (1)

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerTastera extends Frame implements ActionListener {
    Label labela = new Label("Pocetni tekst");
    public PrimerTastera() {super("Tasteri");
        dodajKomponente(); setSize(250,100); setVisible(true);
    }
    void dodajKomponente() {
        add(labela, BorderLayout.NORTH); labela.setAlignment(Label.CENTER);
        Button jedan=new Button("jedan"),
            dva=new Button("dva"), tri=new Button("tri");
        tri.setActionCommand("Kraj");
        jedan.addActionListener(this);
        dva.addActionListener(this);
        tri.addActionListener(this);
        Panel panel = new Panel();
        panel.add(jedan); panel.add(dva); panel.add(tri);
        add(panel, BorderLayout.CENTER);
    }
}
```

Primer natpisa i tastera (2)

```
public void actionPerformed(ActionEvent e) {  
    labela.setText(e.getActionCommand());  
    if(labela.getText().equals("Kraj"))  
        dispose();  
}  
public static void main(String args[]){  
    PrimerTastera prozor = new PrimerTastera();  
}  
}
```


Polja za potvrde i radio-dugmad

- Klasa `Checkbox` omogućava kreiranje
  - polja za potvrdu i
  - radio-dugmadi
- Objektu polja za potvrdu je pridružena jedna labela, a stanje objekta je tipa `boolean`
- Klasa sadrži metode za dohvaćanje i modifikovanje stanja i labele
- Promena stanja prouzrokuje `ItemEvent` događaj
  - događaj se obrađuje metodom `itemStateChanged()`
- Klasa `CheckboxGroup` se koristi za grupisanje `Checkbox` objekata
- Grupisani `Checkbox` objekti se ponašaju kao radio-dugmad
- Ako nije u grupi, objekat se ponaša kao obično polje za potvrdu

Primer polja za potvrdu i radio-dugmadi (1)

```
import java.awt.*; import java.awt.event.*;
public class PrimerPoljaZaPotvrdu extends Frame
                                   implements ItemListener {
    Label labela = new Label("Pocetni tekst");
    Checkbox poljeZaPotvrdu[] = new Checkbox[4];
    public PrimerPoljaZaPotvrdu() { super("Polja za potvrdu");
        dodajKomponente(); setSize(250,120); setVisible(true);
    }
    void dodajKomponente() {
        add(labela, BorderLayout.NORTH); labela.setAlignment(Label.CENTER);
        Panel panel = new Panel();
        Panel panel1 = new Panel();
        panel1.setLayout(new GridLayout(2,1));
        Panel panel2 = new Panel();
        panel2.setLayout(new GridLayout(2,1));
        poljeZaPotvrdu[0] = new Checkbox("jedan");
        poljeZaPotvrdu[1] = new Checkbox("dva");
```

Primer polja za potvrdu i radio-dugmadi (2)

```
CheckboxGroup grupa = new CheckboxGroup();
poljeZaPotvrdu[2] = new Checkbox("tri", grupa, false);
poljeZaPotvrdu[3] = new Checkbox("cetiri", grupa, false);
for(int i=0;i<4;++i)
    poljeZaPotvrdu[i].addItemListener(this);
for(int i=0;i<2;++i) panel1.add(poljeZaPotvrdu[i]);
for(int i=2;i<4;++i) panel2.add(poljeZaPotvrdu[i]);
panel.add(panel1); panel.add(panel2);
add(panel, BorderLayout.CENTER);
}
```

Primer polja za potvrdu i radio-dugmadi (3)

```
public void itemStateChanged(ItemEvent e) {
    String tekst = "";
    for(int i=0;i<4;++i) {
        if(poljeZaPotvrdu[i].getState())
            tekst+=poljeZaPotvrdu[i].getLabel()+" ";
    }
    labela.setText(tekst);
    if(tekst.equals("cetiri ")) dispose();
}
public static void main(String args[]){
    PrimerPoljaZaPotvrdu prozor = new PrimerPoljaZaPotvrdu ();
}
}
```


Liste i padajuće liste

- Klasa `List` realizuje listu
  - iz koje se može izabrati jedan ili više redova
- Metodi klase `List` omogućavaju
  - modifikaciju elemenata liste i
  - upit o njihovom statusu
- Klasa `Choice` realizuje padajuću listu
  - iz koje se može izabrati samo jedan red
- Metodi klase `Choice` omogućavaju
  - modifikaciju elemenata liste i
  - upit o njihovom statusu

Primer liste i padajuće liste (1)

```
import java.awt.*; import java.awt.event.*;
public class PrimerListe extends Frame implements ItemListener{
    Label labela = new Label("Pocetni tekst");
    Choice izbor = new Choice();
    List lista = new List(3,true);
    public PrimerListe() { super("Liste");
        dodajKomponente(); setSize(200,200); setVisible(true);
    }
    void dodajKomponente() {
        add(labela, BorderLayout.NORTH); labela.setAlignment(Label.CENTER);
        izbor.addItem("jedan"); izbor.addItem("dva"); izbor.addItem("Kraj");
        izbor.addItemListener(this);
        lista.addItem("tri"); lista.addItem("cetiri"); lista.addItem("pet");
        lista.addItemListener(this);
        Panel panel = new Panel(), panel1 = new Panel(), panel2 = new Panel();
        panel1.add(izbor); panel2.add(lista);
        panel.add(panel1); panel.add(panel2);
        add(panel, BorderLayout.CENTER);
    }
}
```

Primer liste i padajuće liste (2)

```
public void itemStateChanged(ItemEvent e) {
    String tekst = izbor.getSelectedItemAt() + " ";
    if(tekst.equals("Kraj ")) dispose();
    for(int i=0;i<3;++i)
        if(lista.isIndexSelected(i))
            tekst += lista.getItem(i) + " ";
    labela.setText(tekst);
}
public static void main(String args[]){
    PrimerListe prozor = new PrimerListe ();
}
}
```


Polje za tekst i prostor za tekst

- Klasa `TextComponent` je osnovna klasa za tekst klase
  - `TextField`
  - `TextArea`
- Klasa `TextField` omogućava prikaz i unos jedne linije teksta
  - može se definisati karakter koji se pojavljuje umesto unošenog teksta (za lozinke)
  - za definisanje alternativnog karaktera koristi se metod `setEchoCharacter()`
- Klasa `TextArea` omogućava prikaz i unos više linija teksta
  - prostor za tekst obezbeđuje horizontalan i vertikalni klizač za proklizavanje teksta
- Metod `setEditable()`
  - omogućava da tekst objekti budu definisani samo za čitanje

Primer polja za tekst i prostora za tekst (1)

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
public class PrimerTekst extends Frame implements ActionListener{
    TextField poljeZaTekst = new TextField("Uneti tekst ovde.");
    TextArea prostorZaTekst = new TextArea("I bice umetnut ovde!");
    public PrimerTekst() {
        super("Tekst");
        dodajKomponente();
        setSize(200,150);
        setVisible(true);
    }
    void dodajKomponente() {
        add(poljeZaTekst, BorderLayout.NORTH);
        add(prostorZaTekst, BorderLayout.CENTER);
        poljeZaTekst.addActionListener(this);
    }
}
```

Primer polja za tekst i prostora za tekst (2)

```
public void actionPerformed(ActionEvent e) {  
    String tekst = poljeZaTekst.getText();  
    if(tekst.equals("Kraj")) dispose();  
    prostorZaTekst.insert(tekst+"\n",0);  
}  
public static void main(String args[]){  
    PrimerTekst prozor = new PrimerTekst ();  
}  
}
```


Platno i crtanje

- Platno (kanvas, `Canvas`) je jednostavna komponenta
  - predstavlja praznu pravougaonu površinu
  - po kojoj može da se crta i na kojoj se hvataju događaji
  - crta se redefinisanjem metode `paint (Graphics)`
- Za crtanje se koriste metode klase `Graphics`
  - primitive: linija, pravougaonik, mnogougao, elipsa, luk, tekst, slika
  - operacije sa prefiksom `draw . . .`
  - posebne operacije za popunjene primitive, prefiks `fill . . .`
  - translacija koordinatnog sistema grafičkog konteksta
    - nakon translacije nove primitive se crtaju u pomerenom koord. sistemu
  - postavljanje boje crtanja: `void setColor (Color)`

Primer platna

```
import java.awt.*; import java.awt.event.*;
public class Crtanje extends Frame{
    private class Platno extends Canvas{
        public void paint(Graphics g){int sirina=getWidth(),visina=getHeight();
            g.drawLine(0,0,sirina-1,visina-1);
            g.translate(sirina-1-sirina/3,0);
            g.setColor(Color.RED); g.fillRect(0,0,sirina/3, visina/3);
            g.setColor(Color.GREEN); g.drawRect(0,0,sirina/3, visina/3);
            g.translate(-sirina+1+sirina/3,visina-1-visina/3);
            g.setColor(Color.YELLOW); g.fillOval(0,0, sirina/3, visina/3);
            g.setColor(Color.BLUE); g.drawOval(0,0, sirina/3, visina/3);
        }
    }
    public Crtanje(){
        super("Crtanje"); add(new Platno()); //...
    }
    public static void main(String[] args){ new Crtanje(); }
}
```

